

4 april 2024

CBAM: Een (im)perfecte heffing

De Europese export van CO₂-beprijzing is een waardevol initiatief dat enige verbeteringen kan gebruiken

Inhoudsopgave

Introductie.....	3
EU ETS: CO2 beprijzen en beperken.....	5
CBAM ter vervanging van gratis emissierechten.....	7
De verschillende fases van CBAM	8
Economische effecten van CBAM lijken beperkt te zijn	8
De kosten van CBAM liggen bij de importeur.....	9
CBAM werkt.....	10
... maar kent wel diverse tekortkomingen	10
CBAM focust op import en laat export naar buiten de EU buiten beschouwing	11
CBAM houdt geen rekening met de marginale kostprijs; dit zet Europese spelers langer op achterstand	11
CBAM geldt voor sommige grondstoffen, maar niet voor halffabricaten en eindproducten	12
Overige schoonheidsfoutjes.....	12
Aanbevelingen.....	14
Appendix A: De theoretische gedachte achter CBAM.....	17

Introductie

- De EU kent met het EU ETS een beprijzingssysteem voor CO₂-uitstoot
- Om de concurrentiepositie van Europese bedrijven ten opzichte van niet Europese concurrenten te beschermen, ontvangen sommige bedrijven nu gratis emissierechten
- Om de gratis rechten te kunnen afbouwen (Fit-for-55) zonder de concurrentiepositie te benadelen, heeft de Europese Commissie een CO₂-grensheffing (CBAM) geïntroduceerd
- CBAM maakt dat de CO₂-uitstoot van producten die buiten Europa zijn geproduceerd ook beprijsd worden
- Hoewel CBAM voor veel bedrijven goed werkt, zijn er nog enkele tekortkomingen die de EC zou kunnen aanpassen om het voor alle bedrijven een goed werkend instrument te laten zijn:
 - CBAM houdt geen rekening met export van Europa naar andere werelddelen
 - De marginale kosten van bedrijven die minder gratis rechten ontvangen stijgen met 100%, terwijl niet-Europese bedrijven hun hogere kostprijs voor de Europese markt kunnen middelen
 - En CBAM geldt alleen voor enkele grondstoffen, maar niet als deze al in een product zijn verwerkt

De Europese Unie (EU) kent verscheidene beleidsmaatregelen om thema's zoals het halen van de klimaatdoelstellingen aan te pakken. Een van deze maatregelen is het beprijzen van CO₂-uitstoot door middel van het EU Emissiehandelssysteem (EU ETS). Dit systeem is in 2005 ingesteld om door middel van beprijzing bedrijven te stimuleren te verduurzamen. Een maatregel die door de industrie wordt toegejuicht en tot op heden ook goed blijkt te werken.

Doordat CO₂-prijzen niet overal worden gehanteerd, ervaren bedrijven die wel onder zo'n schema vallen een concurrentienadeel. Daarom ontvangen veel van de sectoren die onder het EU ETS vallen momenteel nog gratis emissierechten om concurrerend te blijven met vergelijkbare producenten in veel niet-Europese landen. Sommige sectoren kosten simpelweg meer tijd om te verduurzamen dan andere. Toch wil de Europese Commissie (EC) van deze gratis emissierechten af, en heeft met het 'Carbon Border Adjustment Mechanism' (CBAM) een maatregel bedacht die het gelijke speelveld in stand moet houden en weglekrisico's moet tegengaan.

Het CBAM legt een heffing op de kostprijs van goederen en beprijsd daarmee ook de uitstoot die vrijkomt bij het produceren buiten de EU. Hieronder vallen diverse productgroepen, namelijk ijzer en staal, meststoffen, cement, aluminium, elektriciteit en waterstof. CBAM is geïntroduceerd in drie fases om deze gratis emissierechten, tijdens het afbouwen van de hoeveelheid hiervan, te vervangen. Naarmate het aandeel gratis emissierechten afneemt, nemen de kosten voor CO₂-uitstoot toe. De CBAM-regeling geldt voor importeurs van CBAM-goederen die buiten de EU geproduceerd zijn. Hierdoor worden producten die niet in de EU geproduceerd zijn net zoveel beprijsd voor de uitstoot als Europese goederen die binnen de EU worden geconsumeerd.

Waar in de basis CBAM een goed idee is om een heffing te implementeren op goederen die geproduceerd zijn buiten de EU, en daarmee de Europese industrie te beschermen en tegelijkertijd de positieve werking van Europees klimaatbeleid te vergroten naar het mondiale klimaatbeleid, zijn er ook verbeterpunten te vinden. Zo is CBAM enkel gericht op de import van grondstoffen die onder de heffing vallen naar de EU en houdt het geen rekening met export. Ook houdt de regeling geen rekening met het gegeven dat de kostprijsberekening voor een product dat buiten de EU is geproduceerd anders is dan voor een product dat binnen de EU is geproduceerd. Verder wordt er wel een heffing berekend over de grondstoffen, maar niet over de producten die geïmporteerd worden

waar deze grondstoffen al in verwerkt zijn. Deze en enkele andere tekortkomingen beschrijven we in dit rapport.

Tot slot komen we met enkele aanbevelingen die de werking van het CBAM zouden verbeteren en het eigenlijke doel – een gelijk mondiaal speelveld voor de Europese producenten én het stimuleren van verduurzaming met behulp van beprijzing – overeind houden.

Voor meer informatie over deze update, of over de andere diensten van Publieke Zaken - Energy Research & Strategy kunt u contact opnemen met:

Hans van Cleef – hans.vanCleef@publiekezaken.eu / 0031- 6 30 90 33 76

Bart van der Pas – bart.vanderpas@publiekezaken.eu / 0031– 6 36 52 95 51

Fabian Steenbergen – fabian.steenbergen@publiekezaken.eu / 0031 - 6 18 55 34 46

Guusje Schreurs – guusje.schreurs@publiekezaken.eu

Indien gewenst kunt u de bronnenlijst opvragen bij Publieke Zaken.

DISCLAIMER

Dit document is samengesteld door Publieke Zaken B.V. ("PZ"), afdeling Energy Research & Strategy ("ERS"). Dit document is uitsluitend bestemd voor degene aan wie het door PZ ERS rechtstreeks is verzonden. Dit document dient uitsluitend ter informatie en vormt geen aanbod van effecten aan het publiek, noch enig advies met betrekking tot de financiële markten, energiemarkten, het doen van beleggingen, kostenbeheer en/of zakelijke activiteiten, noch een uitnodiging tot deze handelingen. Financiële handelingen of transacties kunnen derhalve niet berusten op (de informatie in) dit document. PZ, inclusief ERS, haar bestuurders noch haar werknemers geven enige verklaring of garantie, expliciet of impliciet, omtrent de nauwkeurigheid, volledigheid of juistheid van dit document en de bronnen die hierin worden vermeld en zij aanvaarden geen aansprakelijkheid voor enig verlies of schade, direct of indirect. De opvattingen en meningen in dit document kunnen op elk moment veranderen en PZ (ERS) is niet verplicht de informatie in dit document na de datum ervan bij te werken. De visie van PZ ERS komt tot stand onafhankelijk van de andere bedrijfsactiviteiten van PZ. Dit document mag niet worden verspreid aan personen in de Verenigde Staten of aan "US persons" zoals gedefinieerd in Regulation S van de United States Securities Act van 1933, zoals gewijzigd.

© Copyright Publieke Zaken B.V. 2024. Alle rechten worden voorbehouden. Het is niet toegestaan dit document (geheel of gedeeltelijk) te kopiëren, te verspreiden of door te geven aan derden.